

znanstvene literature, zakaj znanstvene knjige postanejo splošno umljive vsem izobraženim Slovanom. — Vsak pisatelj naših znanstvenih knjig, zlasti pa šolskih, naj si tedaj najprej temeljito ogleda enake srbohrvatske in porabi iz njih kolikor mogoče veliko znanstvenih terminov!

—1—

= **Geološki institut.** V Beogradu se je vršila seja geološkega društva, na kateri se je sklenilo, da se program društva razširi z ozirom na razširjeno domovino. Društvo podvzame vse korake, da se osnuje geološki institut za vse kraljestvo, čigar sedež naj bi bil v Beogradu.

= **Šolstvo v Celju.** „Slovenski Narod“ piše: „Danes živimo v povsem drugih razmerah in čast: naša država je nacionalna, jugoslovanska. Ne moremo torej nikakor uvidevati, zakaj se še danes, četudi le tam, kjer starši to žele, poučuje nemščina na ljudski šoli. Ne glede na to, da je pedagoško popolnoma pogrešeno, če se tlači v ljudsko šolo pouk tujih jezikov, ker je namen ljudske šole povsem drug, ne uvidevamo tudi iz praktičnih razlogov, zakaj nemščino še trpe v naši ljudski šoli. V naših obmejnih občinah in v krajih, ki so bili močno ponemčeni, se dobri stvari s to svobodo slabo koristi. Listi so poročali o sklepu deželne vlade, da se srednje šole v Mariboru in Ptujem poslovenijo, v Celju se je to že zgodilo. Preostajajo še meščanske in manjšinske ljudske šole. Glede teh pričakujemo stroge doslednosti. Ne maramo, da se openi pravega nemškega otroka pouka v nemškem jeziku, zahtevamo pa, da se povsod gleda na zakonito predpisano število otrok in se iz napačne velikodušnosti ne vzdržuje še nezakonitega števila nemških razredov.“ — Drugi dopisnik pravi, da je vprašanje šolstva velike celjske okoliške šole še vedno tam, kjer je bilo pred 20. in več leti. Dekliške javne šole sploh ni, deška pa je nastanjena v podrtijah, ki so slabše nego hlevi modernega gospodarja. Četudi bi obravnavali celjsko in okoliško šolsko vprašanje skupno, stoji pred dejstvom, da imamo jeseni pri obstoječem številu šolskih otrok s prevelikim številom nemških vzporednic premalo prostora. — Na jesen otvorijo v Celju rudarsko šolo, ki bo nastanjena v nekdanjem „Studentenheimu“. — Od vseh strani izrekajo željo, naj preosnujejo humanistično gimnazijo v Celju v realno gimnazijo. — Nemške meščanskošolske vzporednice, ki nimajo dovolj naraščaja, naj jeseni opuste, slovensko meščansko trirazrednico pa naj razširijo v štirirazrednico.

= **„Kloaka pogube“** se imenuje članek, ki ga objavlja „Slovenec“ v 157. št. z dne 11. t. m. Govori proti pogubnemu vplivu — zlasti za mladino — kinematograf. Z vsebino članka se popolnoma strinjamo, zlasti s koncem: „Proč z javnimi pohujševalnicami mladine!“ — Ta klic vseh, ki čutijo pošteno, naj ne preneha, dokler ne dobimo kinogledišča, ki bo služilo vzgoji, izobrazil, pametnemu razvedrilu, ne pa nizkotnosti!“ — Mi smo se že pred meseci oglašali proti nemoralnim predstavam kinematograf, a tedaj je ostal naš opomin glas vpijočega v puščavi. Pozivljamo vse pristojne faktorje, naj store nemudoma vse potrebno, da se odpravijo javne zastrupljevalnice mladine!

= **Nekoliko o odloku.** Učiteljsko življenje v Avstriji pod Šusteršičevim režimom je bilo tako, da sem bil tudi jaz uverjen, da bo najmanj polovica učnih oseb izstopila iz službe in se posvetila drugim poklicem. Sedaj se sicer kaže dobra volja, bedi odpomoči, toda dejansko smo na slabšem, nego smo bili. Pred vojno mi je od mesečnih 100 K ostalo 60 K, če sem kupil vrečo moke, a sedaj mi od 500 ne ostane nič. — Učitelj more doseči v šoli lepe uspehe, če mu je dana podlaga, ki mu omogoči, da se z veseljem loti dela. Brez veselja je že začetek izgrešen in neuspeh zasiguran. Kdor nima veselja do šolskega dela, ne bo v šoli narodu prav nič koristil, ampak obratno. Zato pa — najmilejše povedano — je bila oblast, ki je izdala odlok, da se učiteljstvo ne sprejme v aktivno vojaško službo — več kot napol slepa in neprevidna, zakaj s tem ni v šoli prav nič doseženega in šola in narod (država) ne bosta imela od tega nikake koristi. — Dajte nam kruha, dajte življenjskih pogojev — in vsak bo rad delal in tudi kaj naredil. Ljudi, ki nimajo do šolskega dela pravega veselja in nagona, pa ne silite v učiteljstvo, ki ubija učitelja in otroke. Učiteljske organizacije so dolžne oblast opozoriti na neutemeljenost takih odlokov. Predvsem pa: Povsod naj se pokažejo znamenja, da nismo več v Avstriji, ampak doma, svoji med svojimi, v Jugoslaviji. Vse staro naj čimprej izgine. Polagoma smo le prišli do prisege na kralja Petra, a to še ni dovolj. Razni avstrijski krvniki še iztezajo kremplje nad nami in šolo.

J. G.

Polemika.

Še enkrat šolske knjige!

Predmet polemike so postale hipoma šolske knjige. Radikalna smer stremi za tem, da se takoj odpravijo vse stare knjige, moje skromno mnenje pa brani gospodarsko stališče, iz katerega razloga naj bi se uporabile in izčrpale vse zaloge starih knjig. Tovarišu Potočniku se zdi celo sramotno rabiti knjige iz bivše zaloge šolskih knjig na Dunaju. Roti merodajne faktorje, naj takoj prično z izdajo novih šolskih knjig. Prevelika naglica ni nikjer dobra, dvomim, da bi bila pri izdaji šolskih knjig. Zadnjič sem poslal članek, kjer naglašam veliko pomanjkanje tiskarskih potrebščin in velikansko carino za te izdelke. Cenjeni tovariš pravi, da se naj vzame papir časopisom. Ne vem, če bi bilo tako postopanje pravilno. Časopisje je v današnjih časih izborna orožje in če bi prenehala izdajati časopisov, bi pomenilo to jako hud udarec za nas.

Tudi mi smo se učili iz knjig, ki so bile impregnirane z avstrijskim duhom, pa hvala Bogu se nas ni oprijel. Živa beseda zadene krepkeje, kot pa mrtva črka. Vprašajte tovariše po deželi, koliko trpi šola že danes, ker ni zvezkov in papirja. Zato poudarjam še enkrat veliko potrebo pisalnih potrebščin. Čemu bi metali tisoče v vodo in se zadolžili za stotisoče brez potrebe. Zametavati stare, porabne knjige ni gospodarsko, in ta stran je danes prva in poglavitna.

Če pa misli kdo drugače, naj pove svoje mnenje.

Božo Račić.

Iz Jugoslavije.

— **Fran Orel** †. Dne 25. pret. mes. je v Kortah na Piranščini umrl nenadne smrti nadučitelj **Fran Orel**, mož v najlepši moški dobi. Pokojnik ni bil samo na glasu med svojimi istrskimi stanovskimi tovariši, ampak tudi kot naš zvest sobojevnik v hudih političkih in narodnih borbah. Zlasti vsem tistim, ki so hodili v prejšnjih časih v imenu tržaškega političkega društva „Edinosti“ sodelovat na volilnih bojih, je bil **Fran Orel** mnogo cenjen svetovalec in sodelavec. Bil je go, nilna sila na snovanju društev in organizacij v vsej tamošnji okolici. Bil je tudi zvest in trudoljubiv dopisnik našega lista. Takisto je pisal izvirne podlistke, a tudi prevajal je za tržaško „Edinost“. Zadnje čase je utihnil in se nam je nekako izgubil iz vida. Razlogi so mogli biti različni, a razumljivi v sedanjih časih. Gospe soprogi, ki mu je bila vredna družica, izrekamo iskreno sožalje! Dragemu in ljubemu tovarišu blag spomin!

— **Višji šolski svet.** Prihodnja redna seja višjega šolskega sveta v Ljubljani se vrši v četrtek, dne 17. t. m., z začetkom ob 8. zjutraj.

— **Gojenci (gojenke) tretjega letnika državnega učiteljskega v Ljubljani**, ki žele prihodnje leto nastopiti učiteljsko službo, naj se javijo zanesljivo do 20. julija ustno ali pisмено pri ravnateljstvu, kjer dobe pojasnila o šesttedenskem počitniškem tečaju. Ravno tako se naj priglase tudi abiturienti gimnazij in realk, ki bi se nameravali posvetiti učiteljski službi. — Ravnateljstvo.

— **Naš „Zvonček“, beseda pro domo.** Gotovo mora vsakega tovariša veseliti, kako lepo napreduje naš mladinski list „Zvonček“ pod spretnim uredništvom tovariša E. Gangla. Može si je vedel pridobiti vrsto stalnih sotrudnikov, ki delajo čast sebi in listu. Le eno je, kar nam greni veselje: to neredno izhajanje lista! Res je, da živimo v slabih časih, ali nekoliko več skrbi na to stran bi bilo nujno priporočati. To gotovo ne vpliva dobrodejno na mladino, ako se v tem oziru obljube uredništva ne morejo izpolnjevati. In potem še nekaj! Uredništvo in upravništvo „Zvončkovo“ si gotovo želi mnogo naročnikov. A kako je to mogoče, ko delamo premalo reklame! Še naš „Uč. Tov.“ ne poroča vselej in primerno o „Zvončku“! Učiteljstvo tudi ne skrbi za to, da bi vsaka šola bila naročena na list. Šolski voditelj bi moral zahtevati od krajnega šolskega sveta, da list naroči za šolo. Žalostna istina pa je, da nima veliko šol na bivšem Kranjskem „Zvončka“. Poznam več tovarišev in tovarišic, ki „Zvončka“ niti ne poznajo! To mora biti odslej drugače! Naša čast, blaginja naše mladine zahteva to!

— **Ubegli deček.** Pri ljubljanskem mestnem magistratu se nahaja v varstvu neki neznan deček, ki je bil dne 22. pr. m. po policijski prijeto na Glavnem kolodvoru. Le-sem se je, pod klopo skrit, brezplačno pripeljal. Dečko pravi, da je rojen 21. junija 1906 v Pilštajnu ter tja pristojen, da se piše Alojzij Polak in je dosedaj bival pri svoji materi Juliji, rojeni Ferličevi, v

Pilštajnu. Oče **Fran** da je zaposlen kot črevljar v Dolenjem Miholcu. Ker je mati minuli teden baje nekam odšla, jo je šel deček iskat v Ljubljano. Deček je za svojo starost primerne rasti, okrogločlen in ima kostanjeve lase. Kot posebno znamenje mu je, da ima na pričetku levega kazalca v polkrogu 1 in pol cm dolgo brazgotino. Ker taki-je ubežniki običajno ne govore resnice, ni izključeno, da je tudi Polakova izpoved iz trte zvita. Kdor bi vedel o dečku kake podatke o istovetnosti, naj jih čimprej pisмено ali ustno naznani mestnemu magistratu ljubljanskemu.

— **Na državnem učiteljskem v Ljubljani** je tudi goriški zaposlovalni tečaj za učiteljske kandidate. Vodil je tečaj ravnatelj **A. Dokler**; poučevali so profesorji ljublj. učiteljskega in profesor goriškega učiteljskega **Albert Šubic**. Zrelostni izpiti na zaposlovalnem tečaju so se vršili od 7. do 9. julija. Izpraševalni komisiji je predsedoval ravnatelj **Dokler**. Aprobirani so bili: **Delkin Josip** iz Červinjana, **Kos Alfred** iz Motovana v Istri, **Pelegri Avgust** iz Solikana, **Rabič Alojzij** iz Jesenic, **Sulin Matija** iz Bovca, **Dietz Danica** iz Gorice, **Legiša Angela** iz Cerovlja, **Lenardičeva Ruža** iz Kojškega, **Možina Marija** iz Novega mesta, **Pleveljeva Zora** iz Ljubljane, **Premrovova Jožica** iz Martinjaka, **Rajšpova Magda** iz Čušperka, **Skokova Albina** iz Dovjega, **Stresova Milena** iz Temnice, **Šetinova Anica** iz Crnomlja, **Trtnikova Stanislava** iz Ljubljane, **Turkova Alma** iz Planine, **Žitkova Marija** iz Gorice. Zrelostno izpričevalo za pouk na ljubljanskih šolah so dobile tudi še absolventinje ljubljanskega d. liceja: **Miklavčičeva Antonija** iz Ljubljane, **Pavlinova Antonija** iz Crnomlja, **Petelinova Jožica** iz Ljubljane, **Potokarjeva Ivana** iz Ljubljane, **Simčičeva Viktorija** iz Ljubljane, **Modrijanova Elizabeta** iz Zatične.

— **Okraj Sv. Lenart Slov. goric.** Poročajo nam, da se tamošnje učiteljstvo zaveda v polni meri svoje stanovske dolžnosti napram šoli, pa tudi proti ljudstvu in se trudi po svojih najboljših močeh, kolikor največ mogoče, povzdigniti omiko mladine. Za ta trud žanjejo tuintam nekateri tovariši nehvaležnost, obrekovanje z grdo lažjo, in take reči sprejema časnik „Jugoslavija“. Najprej je ta časnik okrcal z grdo lažjo tov. nadučitelja pri Sv. Antonu v Slov. gor. Vsebinsa dotičnega članka je grdo zavijanje resnice, da, velika laž, ker ni imenovani nadučitelj jemal nobenih daril, oziroma enakih podpor od strank. — Dalje se „Jugoslavija“ zaganja v našega vrlega starosta, 30letnega društvenega predsednika tov. **Josipa Mavriča**, ki je zbog svojih zaslug za društvo njega častni član, ki pa sedaj stopi v zaslužni pokoj po 45 letnem službovanju! In o tem tovarišu osivelih las si upa neki mladič poslati članek v „Jugoslavijo“, ki je od začetka do konca le sramotno izmišljena laž. Iz vsega se zrcali, da mora biti dotičnik njemu močno sovražen in se hoče na tak način nad njim maščevati. To ni prav in stavi Slovence v slabo luč. Ne borimo se med seboj z lažmi! Tovariš nadučitelj **Mavrič**! Le zaupaj še nadalje v pravičnost in v svoje treznomisleče tovariše in obilne prijatelje, te vsi čislamo! Resnici na ljubo pa povemo dopisniku „Jugoslavije“, da je bila v šolski omari stara, majhna francoska zastavica, nikakor pa ne frankfurta. Neki tovariš jo je bil nekoč površno ogledal, misleč menda, da bi utegnili biti tu naša sovražnica, pa se je hudo zmotil, ko je to pripovedoval dopisniku. Gospodje! S takim početjem kalite zlati mir in medsebojno zaupanje. Vprašati vas moramo: „Ljubezen do bližnjega, kje si?“ — Spominjajmo se grške vzgoje in čislajmo starost!

— **Iz radovljiskega okraja** nam pišejo: Dne 12. junija t. l. je učiteljsko društvo za radovljiski okraj na pokopališču v Radovljici odkrilo ličen nagroben spomenik svojemu zamrlemu mnogoletnemu predsedniku in častnemu članu, pokojnemu šol. ravnatelju v Radovljici **Grčarju Andreju** s petjem, z lepo zaokroženim nagovorom t. č. podpredsednika in zopet s petjem: Počastil je pokojnika na grobu s svojim govorom tudi radovljiski župan gospod **Roblek**, naglasujoč pokojnikove vr-

line in njegovo delavnost pri občini radovljiski. — Prej se pa je nagrobni spomenik blagoslovil — in to brezplačno — domači g. župni upravitelj v družbi z gospodom kaplanom. — Pri tem nas je bilo zbranih poleg radovljiske šolske mladine okrog 50 učiteljev in učiteljic, mnogo uradnikov okrajnega glavarstva — na čelu okrajni glavar — uradnega osebja od sodnije in druge posvetne gospode, združene s preprostim ljudstvom. Vse slavljeno je pričalo o ugledu in splošni priljubljenosti, ki jo je užival pokojni „Andrejček“ v času svojega neumornega delovanja. Da, bil je delaven mož in kremitelj značaj, kakršnih naj bi bilo mnogo. Po odkritju spomenika se je zbralo učiteljstvo — skoraj polnoštevilno — na senčnatem vrtu restavracije „Pri Kunsteljnu“, kjer je bila prav živahna in nepriljudna zabava, združena s petjem moških in ženskih zborov, dokler ni prišel čas, da nam je bilo oditi z večernimi vlakoma. Omeniti je treba še posebe, da je k odkritju spomenika prihitelo med nas v mnogobrojnem številu — 23 tovarišev in tovarišic iz sosednjega nam okrajnega učiteljskega društva kranjskega. — S svojim prihodom niso le pokazali, da čislajo in se spominjajo pokojnega **Grčarja**, temveč dali so nam zgled — ker se je tudi pri tem naglaševalo — naj bi se v prihodnje učiteljstvo obeh društev po možnosti mnogokrat shajalo na skupnih zborovanjih, da bi se s tem še bolj gojilo medsebojno spoznavanje in kolegialnost. In zares, učiteljstvo radovljiskega okraja se je takoj odzvalo in prisostvovalo v precejšnjem številu zborovanju kranjskega učiteljskega društva dne 21. junija t. l. v Trzinu. Naj bi se medsebojno delo nadaljevalo. — an.

— **Prošnja.** Upokojen tovariš išče stanovanje na deželi. Zeli vsaj dve sobi in kuhinjo, najrajši v mali hišici, ki bi v njej stanoval sam in ob kateri bi bil vrtiček in njiva za pridelovanje zelenjave. Sel bi tudi v opuščeno staro šolo, ako je stanovanje suho in zdravo. Ponudbe z določitvijo stanarine na uredništvo.

— **Knjige na prodaj.** Zaradi selitve proda nek tovariš več knjig prav po ceni, slovenskih in nemških. Med drugimi: **Šuman „Slov. slovnica“**, „Učit. Tovariš“ l. 1886, **Tavčar l. in li. zv.**; **Hauslexikon** iz leta 1841, 8 vezanih knjig, vsaka nad 1000 strani obsežna; **Schiller**, 12 vezanih zvezkov; **Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik** iz leta 1893.; **Shakespeare „Dramatische Werke“**, 10 mehko vezanih zvezkov; **Frl. Lehrerin, Roman** von **R. Bröhmek**; **Madame Steinheil**; **Osterr. Schulbote** 1894; **Pettau und seine Umgebung** von **J. Felsner**; **Psychologie und Logik** von **Th. Elsenhaus**; **Peerz „Der Abteilungsunterricht“** in drugih več. Tudi je na razpolago več cerkvenih muzikalij. Najrajši se proda cela zbirka skupaj. Naslov se zve pri uredništvu, ako se pošlje znamka za odgovor.

— **Iz Šmarje pri Jelšah.** Na štirirazredni deški šoli sta izpraznjeni dve učiteljski mesti. Kdor se zanima za službo, naj se obrne na okrajni šolski svet šmarski v Celju. Šmarje so prijazen trg ob železnici. Na obrtni nadaljevalni šoli dobi učitelj primeren zaslužek, zato je za mlade učitelje kaj ugodno mesto.

Naročajte in širite list!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sobi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija 1919 **K 192.841-27.**

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/36. ure popoldne.

Visoke cene plačujem za lepo, suho lipovo cvetje.

Apeliram na gg. učitelje, da s pomočjo šolske mladine pospešujejo nabiranje. Vreče za pošiljatev so na razpolago. Takojšnje plačilo proti povzetju! Prosim, zahtevajte pojasnila! **Vinko Vabič, veletržec, Žalec pri Celju, Slovenija.**